

Səh. 2 **Türk-islam sintezi – Cəlal Yadigarlı**

Səh. 3 **“Vaxtım yoxdur” bəhanəsi – Hacı Bəkiroğlu**

Səh. 5 **Bəli, mən yekəxanayam – Binəli İslamoğlu**

Səh. 6 **Məsələ “vniatelni” olmaqdadır – Esmira Ələkbərli**

Səh. 2 **İnklüzivliyin görünməyən tərəfi – Çiyalə Osmanova**

Səh. 4 **2026-Cİ İLDƏ TƏHSİL, ELM VƏ GƏNCLƏR NAZİRLİYİNİN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ 2615,3 MİLYON LARİ NƏZƏRDƏ TUTULUB**

Səh. 7 **Lermontovun “Aşiq Qərib” nağılının gürcü variantları ilə müqayisəsi – Mziya Çaçava**

İCTİMAİ QƏZET ❀ yeniyoqazeti@gmail.com ❀ “*येनो यो*” *სახელმწიფო გზაზე* ❀ **HAQQIN SÖZÜ – SÖZÜN HAQQI**

15 OKTYABR
2025-Cİ İL
№ 18 (235)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

AZƏRBAYCAN, GÜRCÜSTAN, TÜRKİYƏ MÜDAFİƏ NAZİRLƏRİ ARASINDA 12-Cİ ÜÇTƏRƏFLİ GÖRÜŞ KEÇİRİLİB

O ktyabrın 9-da Türkiyənin Ankara şəhərində Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə müdafiə nazirləri arasında 12-ci üçtərəfli görüş keçirilib.

Görüşdə hər üç ölkə arasında mehriban qonşuluq və dostluq münasibətlərinin, qarşılıqlı əlaqələrin dövlət və hökumət başçılarının rəhbərliyi ilə daim

inkışaf etdiyi diqqətə çatdırılıb.

Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov, Türkiyə Cümhuriyyətinin milli müdafiə naziri Yaşar Güler və Gürcüstanın müdafiə naziri İrakli Çikovani regionda mövcud hərbi-siyasi vəziyyət, üçtərəfli formatda hərbi əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, regional layihələrin təhlükəsizliyinin təmin olunması məsələlərini, eləcə də hərbi, hərbi-texniki, hərbi təhsil və hərbi tibb sahələrində əməkdaşlığın yeni perspektivlərini müzakirə ediblər.

Görüşdə müdafiə sahəsində üçtərəfli əməkdaşlığın bölgədə sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin, davamlı inkişafın, eləcə də xalqların rifahının təmin olunması baxımından mühüm rol oynadığı xüsusi qeyd olunub.

Tərəflər, həmçinin hər üç ölkə arasında keçirilən üçtərəfli və ikitərəfli birgə təlimlərin vacibliyini vurğulayaraq hərbi əməkdaşlıq sahəsində qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlərə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparıblar.

Görüş çərçivəsində Gürcüstanın müdafiə naziri İrakli Çikovani türkiyəli həmkarı Yaşar Güler ilə görüşüb.

İrakli Çikovani Türkiyə dövlətinə və müdafiə nazirinə Gürcüstanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünə sarsılmaz dəstəyə görə təşəkkür edib. Son onilliklər ərzində Gürcüstanın Müdafiə Qüvvələrinin inkişafı prosesində Türkiyənin maddi-texniki və maliyyə yardımı, eləcə də Əsas Paketdə (SNGP) nəzərdə tutulan təşəbbüslərin həyata keçirilməsindəki səyləri xüsusi vurğulanıb.

Dünyada mövcud təhlükəsizlik mühiti, Qara dəniz regionunun təhlükəsizliyi və bununla bağlı çağırışlar görüşün əsas mövzularından biri olub. İrakli Çikovani bu fonda Gürcüstanla Türkiyə arasında strateji əməkdaşlığın vacibliyinə toxunub.

İCTİMAİ ASAYİŞİ POZANLAR SƏRT CƏZALANDIRILACAQLAR

Gürcüstanda aksiyalar zamanı qanun pozuntularına yol verənlərə və ümumiyyətlə ictimai asayişə pozanlara qarşı tətbiq olunan cəzalar sərtləşdiriləcək. Bu barədə hakim Gürcü Arzusu – Demokratik Gürcüstan Partiyasının parlament çoxluğunun lideri İrakli Kirtsxaliya keçirdiyi brifinqdə deyib.

O, bildirib ki, məsələ ilə əlaqədar İnzibati xətalər və Cinayət məəcəllələrinə əlavə və dəyişikliklər ediləcək.

Qanunlara edilən dəyişikliklərə görə, aksiya və yaxud nümayiş iştirakçısı üzünü maska ilə örtərsə, əlində gözyaşardıcı qaz və ya zəhərləyici maddə olarsa, yolu bağlayıb və yaxud müvəqqəti konstruksiya qurarsa, həmin şəxs 15 sutkalıq, təşkilatçı

isə 20 sutkaya qədər inzibati həbs olunacaq.

Layihədə deyilir ki, Gürcüstanın Daxili İşlər Nazirliyinin tələbi ilə dayandırılmalı olan aksiya və yaxud nümayişdə iştirak görə 60 sutkaya qədər inzibati həbs nəzərdə tutulacaq. Aksiya zamanı digər şəxslərin həyat və sağlamlığına zərər vurmaq məqsədilə silah, pirotexniki vasitə və yaxud əşyadan istifadə edənlərə qarşı da 60 sutkalıq inzibati həbs cəzası tətbiq olunacaq. Bu cür əməli təkrar törədənlər bir il müddətinə azadlıqdan məhrum ediləcək, üçüncü və sonrakı hər bir oxşar qanunsuz əməl isə iki ilədək müddətə həbslə cəzalandırılacaq.

İ.Kirtsxaliya qeyd edib ki, Cinayət Məcəlləsinə əlavə ediləcək yeni maddə ilə hüquq-mühafizə orqanı əməkdaşını üçüncü dəfə təhqir edən və yaxud onun qanuni tələbinə əməl etməyən şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb olunacaq. Həmin şəxslər bir ilədək müddətə azadlıqdan məhrum ediləcəklər. Eyni halın təkrarlanacağı təqdirdə həbs müddəti iki ilədək artırılacaq.

AVROPA İNSAN HÜQUQLARI MƏHKƏMƏSİ GÜRCÜSTANIN XEYRİNƏ QƏRAR ÇIXARIB

Ədliyyə Nazirliyinin yaydığı məlumata əsasən, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (AİHM) “Gürcüstan Rusiyaya qarşı: İşğalın davamı” adlı iş üzrə Gürcüstanın xeyrinə qərar çıxarıb.

Qərara əsasən, Rusiya Federasiyası Gürcüstana 253 milyon avrodan çox təzminat ödəməlidir. Bunun nəticəsində 29 mindən çox Gürcüstan vətəndaşı dəymiş ziyana görə təzminat alacaq.

AİHM Gürcüstan hökumətinin təqdim etdiyi sübutları və hüquqi mövqeyi tam şəkildə qəbul etdiyi bildirilib.

Məlumata görə, bu qərar Rusiyaya qarşı qazanılmış əvvəlki məhkəmə işlərinin məntiqi davamıdır. Xüsusilə, etnik gürcülərin deportasiyasına görə Rusiya 10 milyon avro, 2008-ci il avqust müharibəsinə görə isə 130 milyon avro ödəməyə məhkum edilmişdi.

Ədliyyə Nazirliyi bildirib ki, Rusiya artıq Avropa Şurasının üzvü olmasa da, Strasburq Məhkəməsinin qərarlarını icra etməyə hüquqi cəhətdən borcludur və onların yerinə yetirilməməsi hər gün üçün cərimə ilə nəticələnir.

İNKLÜZİVLİYİN GÖRÜNMEYƏN TƏRƏFİ

Son zamanlar oxuduğum elmi və pedaqoji mənbələrdən birində tez-tez qarşıma çıxan bir anlayış diqqətimi çəkdi – inklüziya. Bu sözü ilk dəfə eşidəndə onun mənası mənim üçün tam aydın deyildi. Amma araşdırdıqca insan anlayır ki, bu sadəcə bir termin deyil, cəmiyyətin və təhsilin ədalət prinsipi deməkdir. Lüğətlərdə bu anlayış belə izah olunur: “İnklyuziya termini latın mənşəlidir və includere – “daxil etmək”, “əhatə etmək” sözündən yaranıb. Təhsil kontekstində bu, hər bir uşağın – fiziki, psixoloji və ya sosial fərqlərindən asılı olmayaraq – eyni təhsil imkanlarından istifadə etməsini nəzərdə tutur”.

Sadə dillə desək, inklüziya hər bir fərdin fərqli olmasına baxmayaraq eyni imkanlardan yararlanmaq hüququnu təsbit edən anlayışdır. İnklyuziv təhsil sistemində heç kim kənar qalmamalıdır, uşağın dili, etnik mənsubiyyəti, yaşadığı region və ya sosial vəziyyəti onun bilik əldə etməsinə mane olmamalıdır. Ancaq bu anlayış Gürcüstanda çox zaman yalnız qanun və kağız üzərindəki sənədlərdə mövcuddur. Reallıq isə fərqlidir. Əgər bir uşaq öz ana dilində oxuya bilmir, əlifbasını öyrənmək üçün dərslik tapa bilmirsə, bu, artıq inklüzivlik deyil, mədəni və tədris təcrididir. Təəssüf ki, Gürcüstanda yaşayan azərbaycandilli uşaqlar üçün illərdir nə əlifba, nə də hüsnxətt kitabları çap olunur. Məktəblər bu resursları almır, müəllimlər isə ya köhnə (əsasən kənd məktəblərində), ya da Azərbaycandan gətirilmiş materiallardan istifadə etməyə məcbur qalırlar. Kitabların gəlməsi isə günlər çəkir. Təsəvvür edin, birinci sinif şagirdi məktəbə gəlir, çantasını açır, amma əlində öz dilində yazılmış əlifba kitabı yoxdur. Bu mənzərə bu gün Gürcüstanın azərbaycandilli kənd və şəhər məktəblərində reallıqdır. Uşaqlar hərfləri, yazmağı və oxumağı öyrənməli olduqları yaşda sistemli tədris materiallarından məhrumdurlar. Bu boşluğu müəllimlər şəxsi təşəbbüslərlə, qeyri-rəsmi resurslarla doldurmağa çalışırlar. Lakin bu, nə metodoloji baxımdan, nə də pedaqoji cəhətdən düzgün sayılır. Ana dilində tədris uşağın şəxsiyyətini formalaşdıran əsas amillərdəndir. Əgər dövlət və məktəb uşağı öz doğma dilində yazıb-oxumağı öyrəncəyi kitablarla təmin etməkdə acizdisə o dil təcridən ev içi danışmaq vasitəsinə çevrilir. Təhsil sistemindən sıxışdırılan dilin gələcəyi isə yalnız xatirələrdə qalır. Bu, təkcə dilin yox olması deyil, mədəni kimliyin zəifləməsidir.

Toxunmaq istədiyim bir digər mövzu Gürcüstan hökumətinin həyata keçirdiyi “Mənim ilk kompüterim” layihəsidir, hansı ki, rəqəmsal təhsil sahəsində mühüm addım kimi təqdim olunur. Layihə çərçivəsində 1-ci sinif şagirdlərinə paylanan kompüterlər tədris prosesini müasirləşdirməyi, interaktivliyi artırmağı hədəfləyir. Lakin bu kompüterlərdə azərbaycandilli uşaqlar üçün nə proqram təminatı, nə dərslik, nə də oyun formatında tədris resursu var. Bu isə o deməkdir ki, “Mənim ilk kompüterim” layihəsi azərbaycandilli uşaqlar üçün əslində “başqasının kompüteridir”. Çünki o, bu texnologiyadan öz dilində istifadə edə bilmir. Uşaqlar bu texnoloji imkandan tam yararlanma bilmədiyi üçün təhsil prosesində yenidən kənar qalırlar. Bu, inklüziyanın rəqəmsal müstəvidə pozulması deməkdir.

Bu cür problemlər yalnız 1-ci siniflərlə məhdudlaşmır, formasını dəyişərək yuxarı siniflərdə də yaşanır. Məsələn, 5-ci sinifdən başlayaraq Azərbaycan bölmələri üçün nəzərdə tutulan dərsliklərin çoxu sadəcə gürcü dilindən tərcümə olunur. Amma bu tərcümələr bəzən o qədər keyfiyyətsiz olur ki, müəllimlər belə cümlələrin mənasını uşaqlara izah etməkdə çətinlik çəkirlər. Terminlər səhv çevrilir, məntiq pozulur, dilin strukturu dəyişdirilir, bir çox hallarda cümlələr Azərbaycan dilinin qrammatikasına və ruhuna uyğun gəlmir. Bu isə yalnız dil problemi deyil, uşağın düşüncə sistemində birbaşa təsir edən məsələdir. Uşaq təbiət, tarix və ya riyaziyyat dərslərini anlamadığı bir dildə oxuyursa o, fənni yalnız əzbərləyir, dərk etmir deməkdir. Bu isə sonrakı mərhələdə savadsızlıqla nəticələnir. Kağız üzərində savadlı, amma mahiyyətcə anlamayan bir nəsillə formalaşır.

Bu vəziyyət bir daha göstərir ki, inklüzivlik təkcə “eyni məktəb binasında olmaq” demək deyil. Həqiqi inklüziv təhsil uşağın öz ana dilində, başa düşdüyü formada öyrənmə bilməsini təmin etməlidir. Əks halda o, sadəcə dərsliklə fiziki təmasda olur, amma təhsil prosesinin iştirakçısına çevrilmir. Bu problemləri tez-tez “resurs çatışmazlığı” ilə izah etməyə çalışırlar. Amma əslində məsələ resursda deyil, prioritetdədir. Gürcüstanda çoxdilli təhsil strategiyası mövcud olsa da, onun real icrası zəifdir. Azərbaycandilli müəllimlərin və ekspertlərin dərslik hazırlığına cəlb edilməməsi, məktəblərin ehtiyaclarının öyrənilməməsi və monitorinqlərin aparılmaması dövlət səviyyəsində laqeydliyin göstəricisidir. Əgər dövlət inklüzivliyi yalnız hesabatlarda göstərmək üçün deyil, həqiqətən həyata keçirmək istəyirsə, ilk növbədə ana dilində tədrisə real dəstək verməlidir. Dil hüququ insan hüququdur. Uşağın öz dilində düzgün bir şəkildə, lazımı dərsliklərdən oxumaq imkanı yaradılırsa bu, artıq bərabərliyin deyil, ayrışdırıcı göstəricisidir. Albert Eynşteynin dediyi kimi: “Hər kəs eyni fürsətlərə sahib deyilsə təhsil bərabərliyi yalnız bir xəyaldır”.

Çiyalə OSMANOVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin Sosial və siyasi elmlər fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi

TÜRK-İSLAM SİNTEZİ

Celal YADIGARLI

Tarixdə bütün böyük imperiyaların, böyük orduların, böyük tərəqqilərin kökündə vahid ideologiya dayanıb. Hələ şumerlərin zamanından siyasəti birliklər, şəhər-dövlətlər bir ideologiya ətrafında yaranırdı. Beləliklə, fərdlər cəm olaraq cəmiyyətləri, cəmiyyətlər isə dövlətləri yaradır. 11-ci əsrin böyük siyasi xadimi Xacə Nizamülmülk öz “Siyasətnamə” əsərində də qeyd edir ki, böyük dövlətlər vahid ideologiya əsasında qurulur. Orta əsrlərdə providensiyalizm əsas ideologiyaya çevrildiyinə görə bütün dövlətlər hansısa bir dinin əsaslarına görə yaranırdı. Beləliklə, din böyük imperiyaların, cəmiyyətlərin, müəyyən təmayüllərin, arxitekturanın, mədəniyyətin, mentalitetin və s. formalaşmasının əsas faili olurdu.

Babalarımız dinlərinin təbliği və qorunması uğrunda yaşayırdılar və bütün həyatlarını bu yola uyğunlaşdırırdılar. Deyə bilərəm ki, din o dövrün əsas və vahid ictimai ideologiyası idi. Din ideologiyası geniş müstəvidə yayıla bilən, irqindən, cinsindən asılı olmayaraq bir çox cəmiyyəti birləşdirən bilən və birliyi tərəqqiyə çevirən bilən ideologiyadır. Milli ideologiyadan fərqli olaraq öz əsaslarını daha geniş müstəvidə tətbiq edir. Bəzən isə qurulu dövlətlərin bərpası və ya ayaqda qalması üçün din böyük rol oynayırdı. Məsələn, Roma imperiyası xristianlığın əsasında qurulmamışdı. Böyük Romanın süqutundan sonra yaranan Şərqi Roma və Qərbi Roma imperiyalarına nəzər salsaq görəcəyik ki, Qərbi Roma imperiyası öz varlığını davam etdirə bilmədi, amma ondan fərqli olaraq Şərqi Roma, yəni Bizans əsrlər boyu var oldu və dünyanın əsas gücünə çevrilə bildi. Bunun ən əsas səbəblərindən biri böyük Konstantinin Roma əhalisini bir qayə ətrafında cəmləməsi, vahid ideologiyayı, yəni xristianlığı gətirməsidir. Məhz xristianlıq Bizansın ayaqda qalmasının əsas səbəbkəridir. Sual yarana bilər ki, bəs nə üçün Bizans yıxıldı? Çünki ideologiya dövlətin qurulmasında böyük rol oynayarsa, həmçinin yığılmasında da mühüm rol oynayır. Bir zaman vahid olan ideologiyada azacıq fikir ayrılığına düşsək, sonda düşmən belə ola bilərik. Məsələn, şübhə və sünnilik, pravoslavlıq və katoliklik kimi. Vahid olan islam ideologiyası bir müddət sonra konkret dövlətlərə görə fərqli olaraq xüsusilənmiş, fikir ayrılığı yaranmış və iki cinah bir-biri ilə əsrlər boyu müharibə etmişdir. İdeologiyayı qorumaq çətinidir. Hər dövrə görə müvafiq düşüncə tərzini formalaşdırır və məhz tərzlər ortaq kökdən qopurlar. Qısacası, Bizansın Qərbi Romanın qədərini yaşamamasının birinci səbəbi ortaq din, yəni xristianlıq oldu. Milli ideologiya imperiya kimi böyük hədəflərdə aciz qalır, millətlər arasında uyumsuzluq yaradır. Amma din belə deyil. Din hamını bərabərləşdirir və idarəediciyə, dövlətə bəyət etməyi əmr edir.

Türk-islam sintezinə nəzər salaq. Bu gün bəzi alimlər belə “islamın türklüyə faydası olmamışdır” kimi yanlış düşüncələrini səsləndirməkdən çəkinmirlər. Tarix bilgisi olan, obyektiv yanaşmağı bacaran sağlam təfəkkürlü insanlar isə islamın böyük türk millətinin tarixi fəaliyyətində hansı rolu oynadığını çox yaxşı dərk edə bilərlər. Əlbəttə ki, islamdan əvvəl də böyük türk imperiyaları mövcud idi. İslam türklərə savaşağı, dövlət qurmağı öyrətmədi, islam türklərə qurulan dövlətin necə idarə olunacağını, millətlər üzərində necə hakim güc olunacağını öyrətdi. Dövlət qurmaq, torpaq işğal etmək o qədər də çətin deyil, tarixin ən böyük çətinliyi dövlətləri idarə edib, gücü əldə saxlaya bilməkdir. İslam dini türklərə məhz bu qabiliyyəti öyrətdi və başqa millətlərin də türkün hakimiyyətində qalmasına təkan yaratdı.

İslam tək siyasi fəaliyyətdə yox, yaşam tərzində türklər üzərində böyük təsirlərə malik olub. Mən deyə bilərəm ki, islamın türkə ən böyük faydası türk millətinin bir qismini oturaq həyata keçirməsi olmuşdur. Əlbəttə, tərəkəmə həyatı utanılacaq və ya yarğılanacaq bir həyat tərzidir deyil, amma elmin, tərəqqinin yaranması üçün oturaq həyat tərzidir. İslam türkləri şəhərlərə uyğunlaşdırdı, arxitektura yaratdı, kitabxanalar yaratdı. Türk milləti islamdan əvvəl də böyük siyasi güc idi, amma tək güc bəzən hər şeyi həll etmir. Bu gün də türk millətinin hakimiyyətinə bütün müsəlman xalqların ehtiyacı var. Ərəb yarımadasının, İranın, Orta Asiyanın tərəqqisinin yeganə yolu türk millətinin hakimiyyəti altındadır, vahid ideologiya ətrafında birləşməkdir. Türk millətinin o səviyyəyə gəlməsi üçün isə birinci milli ideologiyadan keçməsi lazımdır.

Tarix insanın öz dini inancının tələbi ilə yozulmamalıdır. Tarixçi obyektiv olmalıdır. Buna görə islamın türklük üzərindəki böyük təsirlərini şəxsi təmayülümüzdə uyğun deyil, olduğu kimi danışmalıyıq.

ZƏFƏRİN BEŞ İLİ – QALİBİYYƏTİN YOLU VƏ GƏLƏCƏYƏ BAXIŞ

Beş il öncə – 2020-ci il 8 noyabrda Azərbaycan xalqı öz tarixinin ən parlaq səhifəsini yazdı. Həmin gün təkcə bir şəhər azad olunmadı – yüzillərin həsrəti, nəsillərin inamı və xalqın milli birliyi qələbəyə çevrildi. Şuşada dalğalanan üçrəngli bayraq bu torpaqlarda ədalətin bərpasının, azadlığın və suverenliyin əbədi rəmzinə çevrildi.

Bu beş ildə Azərbaycan yalnız qələbəsini deyil, həm də yenidən doğuluşunu yaşadı. Azad edilmiş torpaqlarda həyata keçirilən bərpa və

quruculuq işləri təkcə iqtisadi layihə deyil, milli ruhun dirçəlişi, vətən sevgisinin təəcəssümüdür. “Ağıllı şəhər” və “ağıllı kənd” konsepsiyaları, yeni yollar, hava limanları, məktəblər, xəstəxanalar, mədəniyyət ocaqları – bütün bunlar müasir Azərbaycanın yenidənqurma iradəsinin göstəricisidir.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən layihələr iqtisadiyyatla yanaşı, sosial həyatın da əsaslarını dəyişir. Köçkün ailələrinin doğma torpaqlarına qayıdışı, kənd təsərrüfatının, turizmin və yaradıcılıq sənayesinin inkişafı bölgənin gələcəyinə yeni nəfəs gətirir. Gənclər üçün təhsil və peşə proqramları, qadınların məşğulluğuna dəstək, yerli icmaların dirçəldilməsi Azərbaycanın sosial rifah modelini daha da möhkəmləndirir.

Zəfər həm də mədəni dirçəlişin başlanğıcı oldu. Şuşa, Füzuli, Ağdam, Zəngilan və Kəlbəcər kimi şəhərlərdə muzeylərin, teatrların, məscidlərin, tarixi abidələrin bərpası milli yaddaşın yenidən dirçəlişidir. Muğam, aşıq sənəti, xalçaçılıq və milli musiqi ənənələri azad torpaqlarda yenidən səslənir. Bu, xalqın ruhunun, kimliyinin və mədəni irsinin təntənəsidir.

Zəfərin gətirdiyi yeni reallıq Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyini də möhkəmləndirib. Bu gün ölkəmiz Cənubi Qafqazda sülh, təhlükəsizlik və əməkdaşlıq gündəliyinin aparıcı təşəbbüskarı kimi çıxış edir. Enerji və nəqliyyat dəhlizlərinin genişlənməsi, yaşıl enerji və rəqəmsal iqtisadiyyat layihələri Azərbaycanın strateji əhəmiyyətini artırır, regionda sabitliyin qarantına çevirir. Qələbə ilə qazanılmış etimad indi diplomatiya, iqtisadi əməkdaşlıq və mədəni təsir vasitəsilə daha da möhkəmlənir.

Lakin hər bir qələbənin arxasında böyük fədakarlıq dayanır. Şəhidlərimizin əziz xatirəsi xalqın qəlbində əbədi yaşayır. Onların qəhrəmanlığı bu günümüzün və sabahımızın mənəvi dayağıdır. Zəfər Günü – həm qürur, həm minnətdarlıq, həm də məsuliyyət günüdür. Azadlığı qorumaq onu qazanmaq qədər böyük vəzifədir. Bu məsuliyyət bizdən hüquqa, ədalətə və humanizmə sadıq cəmiyyət qurmağı tələb edir.

Gələcəyə baxış da bu ideallar üzərində qurulur. Elm, innovasiya və texnologiyalar sahəsində inkişaf, gənclərin elmi təşəbbüslərinə dəstək, ekoloji və yaşıl iqtisadiyyatın genişlənməsi Azərbaycanın gələcək inkişaf xəritəsini müəyyən edir. Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun ekoturizm, kənd təsərrüfatı və yaradıcılıq potensialı dayanıqlı inkişafın təməl sütunları olacaq.

Bu gün hər bir azərbaycanlı qürurla deyə bilər: biz qalib xalqıq! Biz bu tarixi birliyimiz, iradəmiz və şəhidlərimizin qanı ilə yazdıq. Zəfərin beşinci ili – xalqımızın həm gücünün, həm mədəniyyətinin, həm də gələcəyə inamının təntənəsidir. Üçrəngli bayrağımız səmada dalğalanırsa, bu, bir millətin əzmini, dövlətinin qüdrətini və əbədi azadlığını simvolizə edir.

Xatirə DAŞDƏMİROVA

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin rus dili və ədəbiyyatı müəllimi

“VAXTIM YOXDUR” BƏHANƏSİ

Hacı BƏKİROĞLU

haci-bekiroglu@hotmail.com

Bugünkü insan daim tələsir. İş, dərs, sosial həyat, telefon bildirişləri, sosial şəbəkələr... Hər şey bir-birini qovur. Həyat elə bir axına çevrilib ki, insan bir an dayanıb nəfəs almağa belə çəkinir. Sanki dayanmaq geridə qalmaq, düşünmək isə vaxt itkisi kimi görünür.

Bu sürətli həyat tərzində ən çox eşitdiyimiz ifadələrdən biri də “vaxtım yoxdur” ifadəsidir. Bu ifadə sanki bir qalxan rolunu oynayır – məsuliyyətdən, görüşdən, düşünməkdən, bəzən də öz ruhumuzla baş-baş qalmaqdan yayınmaq üçün. Amma ən maraqlısı odur ki, bu ifadə ən çox ibadət mövzusunda səslənir: “Namaz qılmaq istəyirəm, amma vaxtım olmur”, “Qurani-Kərim oxumaq istərdim, amma gün ərzində imkan tapmıram”, “Məscidə getmək gözəl olardı, amma işlər çoxdur”.

Bu cümlələr ibadətə olan ehtiyacın fərqi olunduğunu göstərsə də, onu arxa plana atmaq üçün bir bəhanəyə çevrilir.

Əslində insan nəyə dəyər verirsə ona vaxt ayırır. Gün ərzində saatlarla sosial şəbəkələrdə vaxt keçirən biri, çayxanalarda dostları ilə domino oynayan biri, saatlarla film və serial izləyən biri ibadətə cəmi 5 dəqiqə ayırmaqda çətinlik çəkirsə burada “vaxtım yoxdur” ifadəsi sadəcə bir bəhanədir.

Bədənimiz acanda yemək axtarıq, amma ruhumuz acanda çox vaxt susuruq. Bu susqunluq isə zamanla mənəvi boşluğa, narahatlığa, hətta depressiyaya çevrilə bilər. İnsan öz ruhunu doyurmadan xoşbəxt ola bilməz.

Elə buna görə də Allah ibadətini insan üçün bir yük yox, bir nemət, bir rahatlıq qapısı olaraq təqdim edib.

İbadət yalnız dini borc deyil. O, insanın öz daxili ilə ünsiyyətidir – bir sükut anıdır, düşüncə ilə dolu bir zaman, ruhun təmizlənməsi və yenilənməsidir. İbadət insanı gündəlik həyatın stresindən uzaqlaşdırır, mənəvi balansını qoruyur, ona sakitlik və güc verir. Bu səbəbdən ibadətə vaxt ayırmaq sadəcə dini vəzifə deyil, həm də psixoloji ehtiyacdır.

Unutmayaq ki, vaxt insanın idarə etdiyi bir sərvətdir. Onu necə bölüşdürürüksə, həyatımız da o istiqamətdə formalaşır. Kimisi vaxtını mənasız məşğuliyyətlərə sərf edir, kimisi isə bir neçə dəqiqəlik sükutda Allahla söhbət edir.

Əslində “vaxtım yoxdur” ifadəsi bir seçimdir – ibadətini seçməmək, ruhun çağırışına cavab verməməkdir.

İnsan gün ərzində dəfələrlə telefonuna baxır, sosial şəbəkədə yazışır, film izləyir. Deməli, vaxtı var. Sadəcə onu nəyə ayıracağına qərar verir.

İbadətə ayrılan bir neçə dəqiqə insanın ruhunu dincliklə doldura, həyatına istiqamət verə bilər. Çünki ibadət insana mənə hissi, şükür duyğusu və daxili sabitlik qazandırır.

“Vaxtım yoxdur” deyən insan əslində naşükürlük edir. Allah insana saysız-hesabsız nemətlər bəxş edib – göz, qulaq, sağlamlıq, hava, ailə, ruzi... Və bunların qarşılığında sadəcə bir neçə dəqiqəsini Ona ayırmağı istəyir. Əgər insan bu qədər nemətin sahibiykən bir anlıq təşəkkür etməyə belə vaxt tapmırsa, bu, artıq nan-korluq deyilmi?

İbadətə vaxt ayırmaq üçün saatlarla boş zaman lazım deyil. Bəzən bir neçə dəqiqəlik dua, bir ayə oxumaq, bir səcdə, bir sükut belə insanın ruhunu dincliklə doldura bilər. Əsas məsələ bu dəyəri qəbul etmək və ona yer ayırmaqdır.

Vaxtımız var, sadəcə nəyə ayırdığımızı seçirik. İbadətə ayrılan vaxt insanın özünə verdiyi ən böyük hədiyyədir.

2026-CI İLDƏ TƏHSİL, ELM VƏ GƏNCLƏR NAZİRLİYİNİN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ 2615,3 MİLYON LARI NƏZƏRDƏ TUTULUB

“Gürcüstanın 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” qanun layihəsi parlamentdə qeydiyyatdan keçib.

Gürcüstanın Maliyyə Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış “Gürcüstanın 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” qanun layihəsinə əsasən, 2026-cı ilin birləşdirilmiş büdcəsinin xərclərinin bir qismi ümumilikdə 35,5 milyard lari təşkil edir.

Sənədə əsasən, Gürcüstanın Təhsil, Elm, və Gənclər Nazirliyinin maliyyələşdirilməsi 2615,3 milyon lari müəyyən edilib.

Ötən illə müqayisədə Təhsil Nazirliyi üçün nəzərdə tutulmuş büdcə azaldılıb. Bunun səbəbi sənəddə verilmiş sonrakı açıqlama ilə izah olunur:

“Qeyd etmək lazımdır ki, 2025-ci ilin 1 sentyabrından Təhsil və Elmi İnfrastrukturun İnkişafı Agentliyi ləğv olunub. Onun funksiyaları Gürcüstanın İnfrastruktur Nazirliyi və Gürcüstanın Regional İnkişaf Nazirliyinə bölünüb. Müvafiq olaraq, 2025-ci ildə Təhsil, Elm və Gənclər Nazirliyi üçün nəzərdə tutulmuş proqramların maliyyələşdirilməsi 2026-cı ildə yuxarıda qeyd olunmuş nazirliklərdə nəzərdə tutulub. Ümumilikdə, həmin proqramlar da daxil olmaqla təhsil, elm və gənclərin proqramlarına ayrılmış vəsaitlər 2026-cı ildə 3228,8 milyon lari təşkil edir” – büdcə layihəsində yazılıb.

Təhsil istiqamətində 2026-cı ilin büdcəsi nəzərdə tutur:

Nazirlik çərçivəsində nəzərdə tutulub:

Məktəbəqədər və ümumi təhsil – 1885,9 milyon lari;
Peşə təhsili – 214,9 milyon lari;
Ali təhsil – 192,0 milyon lari;
Elm və elmi tədqiqatlara dəstək – 92,9 milyon lari;
İnklüziv təhsil – 92,8 milyon lari;
Gənclərə dəstək – 15,6 milyon lari.

İnfrastruktur üçün:

Təhsil infrastrukturunun tikintisi və bərpa – 622,5 milyon lari;
İctimai məktəb şagirdlərinin nəqliyyatla təmin edilməsi üçün nəzərdə tutulub – 58,0 milyon lari;

Məktəblərin kiçik bərpa və qulluq göstərmə xərcləri üçün – 43,0 milyon lari.

Hökumətin açıqlamasına görə, təqdim edilmiş layihə 2026-cı ilin büdcəsinin ilkin variantıdır. Növbəti 3 ay ərzində bir tərəfdən makroiqtisadi dinamikanın analizi həyata keçiriləcək. Makroiqtisadi dinamikanın analizi, Parlamentlə aktiv məsləhətləşmələr olacaq və büdcənin yekun variantı təsdiqlənəcək.

2026-CI İLDƏ MÜƏLLİMLƏRİN PEŞƏ İNKİŞAFINA DƏSTƏK OLMAQ ÜÇÜN NƏLƏR PLANLAŞDIRILIR?

2026-cı ilin büdcə layihəsində müəllimlərin peşə inkişafına dəstək olmaq üçün 16 milyon lari çox maliyyə ayrılıb.

Sənədə yazılıb: “Təhsil sistemində fəaliyyət göstərən şəxslərin, eləcə də məktəbəqədər və ümumi təhsil müəssisələrində işləyən şəxslərin (direktorlar və müəllimlər) peşə inkişafı və onların kvalifikasiyasının yüksəldilməsi;

Milli tədris planı ilə müəyyən edilmiş fənlərin tədrisi və müasir tədris metodunun tətbiqi, əlçatanlığı və ötürülməsinə dəstək;

Müəllim peşə standartlarının inkişafı, effektiv tətbiqi və resursların yaradılması yolu ilə müəllimlərin ümumi, fənn peşə kompetensiyasının inkişafı;

Milli azlıqların dövlət dilini gücləndirməklə keyfiyyətli təhsil almasını təmin etmək;

Gürcüstanın dağ və ucqar kənd ictimai məktəblərinə kvalifikasiyalı kadrların cəlb edilməsi yolu ilə tədris prosesinə dəstək, təhsil almanın bərabər imkanlarının yaradılması;

Qeyri-gürcüdülli məktəblərə dəstək – milli azlıqların sıx məskunlaşdığı regionların qeyri-gürcüdülli məktəb müəllimlərinin peşə inkişafı, tədris prosesinə dəstək”.

MƏKTƏBLƏRDƏ ŞAĞİRD ÖZÜNÜİDARƏETMƏLƏRİ

Məktəblərin bir öhdəliyi də tədris müəssisələrində şagirdlər üçün özünüidarəetməni formalaşdırmaqdır. Qanun şagirdlərə özünüidarəetmə vasitəsi ilə məktəbin fəaliyyətinə qoşulmaq imkanı verir. Özünüidarəetmələr məktəbin istənilən vacib məsələsi ilə bağlı tövsiyə və təkliflərlə məktəbin Qəyyumlar Şurasına müraciət edə bilirlər.

Özünüidarəetmə üzvləri necə seçilir, onların hansı hüquqları var və hansı proseslərdə iştirak edə bilirlər – bütün bunlar hamısı qanunla müəyyən edilib.

Qanuna əsasən, baza və orta pillə şagirdləri özünüidarəetmə üzvlərini seçirlər. Şagirdlər özünüidarəetmədə öz nümayəndələrini gizli səsvermə ilə, siniflərə əsasən bərabər nümayəndəlik prinsipini qorumaqla sonrakı qayda seçirlər:

- Baza və orta pillə şagirdlərinin özünüidarəetmə seçkiləri tədris ilinin başlanğıcından ən gec 1 ay ərzində keçirilir;
- Şagird özünüidarəetmə seçkilərinin keçirilmə vaxtını Qəyyumlar Şurasının sədri təyin edir;
- Növbəti tədris ilində Qəyyumlar Şurası tərəfindən müvafiq şagird özünüidarəetməsi üçün yeni seçkilərin keçirilməsinə qədər baza və orta pillə şagird özünüidarəetmələri üçün hər sinif bir nümayəndə seçir.
- Baza və orta pillə şagirdlərinin özünüidarəetmə seçkilərində bütün baza və orta pillə şagirdlərinin iştirak etmək hüququ var;
- Baza və orta pillənin hər bir sinif şagirdi şagird özünüidarəetməsi nümayəndəsi seçmək üçün bir namizədə səs verir. Müvafiq sinifdə yüksək səs toplayan şagird seçilmiş hesab olunur;
- O məktəblərdə ki ibtidai və ya orta pillədə hər səviyyə üzrə siniflərin sayı 3-ü keçmir, həmin pillənin hər bir sinfinin şagirdi öz səviyyəsinin özünüidarəetməsinə seçilmək üçün 3 namizədə səs verir.
- Baza və orta pillə özünüidarəetməsinə seçilmək istəyən şagirdlər müvafiq sinif rəhbəri ilə seçkilərin keçirilməsinə 3 gün qalmış vaxta qədər qeydiyyatdan keçməlidirlər. Sinif rəhbəri olmadığı halda isə bu öhdəlik məktəb direktorunun üzərinə düşür.
- Şagird özünüidarəetməsi üzvlüyü üçün namizədin seçiqabağı təbliğat və təşviqat kampaniyası aparması ictimai məktəbin Qəyyumlar Şurasının tətbiq etdiyi müvafiq qaydaya əsasən həyata keçirilir.

Özünüidarəetmə üzvləri seçkilərin nəticəsinin yayımlanmasından 7 gün ərzində öz tərkiblərindən siyahı çoxluğu ilə müvafiq pillə özünüidarəetməsinə sədr seçirlər. Sədr pillə şagirdlərinin özünüidarəetməsinə rəhbərlik edir. Orta pillə şagird özünüidarəetməsinin sədri şagird özünüidarəetməsi nümayəndəsini Qəyyumlar Şurasına təqdim edir.

Şagird özünüidarəetməsi:

- Məktəbin daxili qaydaları haqqında tövsiyələr hazırlayır;
- Qəyyumlar Şurasına məktəbin mühüm məsələləri ilə bağlı, eləcə də qazanılan qrantın istifadəyə verilməsi ilə bağlı təkliflər etmək səlahiyyətinə malikdir;
- Üzvlərin beşdə birinin təşəbbüsü ilə məktəb klubları yaradılır;
- Orta pillədə nizam-intizam komitəsində öz nümayəndəsini seçir.

Baza və orta pillənin şagird özünüidarəetməsi üzvlüyünün səlahiyyəti həmin məktəbdə təhsili dayandırdığı/baş vurduğu andan dayandırılır.

Səhifədəki məlumatlar edu.aris.ge və etaloni.ge saytlarından götürülüb.

Gürcü dilindən tərcümə etdi Aynurə ƏLİYEVƏ

BƏLİ, MƏN YEKƏXANAYAM

Bəli, mən cəhalətə qarşı yekəxanayam. Mən hər gördüyüm merlə, deputatla şəkil çəkərək sosial şəbəkələrdə paylaşmır, ad günlərində onları təbrik edib özümü reklam etmirəm. Mənim səviyyəmə çayxana tüstüsü və boş söhbətlərlə ölçülmür. Elə yerlərə getmirəm. Bəzilərinizin heç tanımadığınızı Bukovskinin aforizmlərini paylaşib özünü çoxbilmiş kimi göstərmək cəhdlərini də bəyənirəm. Üstəlik, insan nə qədər mənasız erotikadan və boş mövzulardan yazsa bilər? Söhbət Bukovskidən gedirsə, elə onu deyirəm, bəyənirəm.

Çağırduğunuz çox tədbirlərə də getmirəm. Gedib orada feysbukda bir-birini yeyən, bir araya gələndə isə saxta gülüşlərlə bir-birləri ilə söhbət edənləri görəndə, sonra gəlib sənə bir-birinin arxasınca danışanda istəyirəm mikrofonu alıb o adamları elə ordaca biabır edəm.

Mən sənə "fitti-fitiş", "ay bırat, ay bırat" mahnılarına qulaq asmıram. Heç dinlədiyim musiqini də, oxuduğum kitabı da feysbukda paylaşmıram ki, guya mədəni və kitab oxuyan oğlan

görüntüsü verim. Bu saat filan kitabı oxuyuram deyib, iki səhifədən sonra atıb başqa kitaba keçənlərdən deyiləm.

Mən sənə izlədiyini filmi izləmirəm, sənə bəyənəndiyin kitabları oxuyuram. Bəyənənmək məcburiyyətində belə deyiləm. Mənim öz fikirlərim, öz düşüncələrim var, bir sözlə, düşüncələrimi kiminsə keyfinə uyğunlaşdırıram.

Mən sənə kimi Allaha işim düşəndə dua etmirəm. Sonra işin düzəndə, ay Allah, insanın problemi olanda ağına nə pis fikirlər gəlirmiş deyər Allahla məzələnirəm.

Mən yol kənarında, piyada keçəndə maşınlarını saxlayıb piyadanın yolunu zəbt edən sürücüləri ərizə yazıb şikayət edirəm, qoy mənə suka desinlər, mən beləyəm.

Mən sosial şəbəkələrdə hər kəsə fikir bildirmirəm. Mən kiminsə "ChatGPT" ilə yazdığı statusları, süni pafoslu məqalələrini oxuyub heyran olanlardan deyiləm. Kimdə nə var, kimin qabı nə qədər tutur – hamısını yaxşı bilirəm, tanıyıram da. Ona görə də kiməsə supersən, qa-

qaş, əla çıxış etdin, möhtəşəm idin kimi şərh yazmıram deyər mənə paxılsan deyənlərə açıq deyirəm: Bəli, mən yaltaq deyiləm, kiməsə xoş gəlmək üçün yalançı tərif yazmıram. Əgər buna sizin dilinizdə paxıllıq, yekəxanılıq deyirlərsə, bəli, mən yekəxanayam.

Mən sənətkaram, sadəcə həqiqi sənətlə məşğul olanlara fikir bildirib, rəy yazaram. Mən heç bir siyasi fiqurun şəklini paylaşb onu tərifləmirəm. Mən əsl sənət adamının, sənətkarın şəklini, məqaləsini paylaşmıram. Mən kiminsə sifarişli ilə heç kimə "like" vermirəm. Kim xoşuma gəlirsə, onu bəyənirəm, bu, mənim seçimimdir. Lap sizin sevmədiyiniz adam olsun, fərq etməz. Sən sevmirsən deyər mən də sevməməliyəm kimi bir qayda yoxdur. Əgər mənim fikirlərim və gördüyüm iş sənə xoş deyilsə, sən də bəyənənmə, məcbur deyilsən. Nədir axı sənə buna məcbur edən? Əgər bu hərəkətlərim sənə görə yekəxanılıqdırsa, bəli, mən yekəxanayam.

Binəli İSLAMOĞLU

"BEEZ" Uşaq Teatrının bədii rəhbəri

İNSANI YÜK KİMİ DAŞIYAN "MARŞRUTKALAR"

Hər səhər eyni mənzərə: dayanacaqda onlarla insan, bir-birinə baxan yorğun üzlər, uzaqdan gələn "marşrutkanın" – mikroavtobusun səsi və bir çoxlarının beynində eyni fikir: "Görəsən bu dəfə yer olacaqmı". Amma çox vaxt olmur. Yer olmadığı halda belə saxlayır, içəridəki sıxlığa baxmadan bir neçə sənişin də götürür. Sanki insan yox, yük daşıyırlar.

Bu vəziyyət təəssüf ki, təkcə bir günün və ya bir avtobusun problemi deyil. Artıq illərdir ki, ictimai nəqliyyatda yaşanan bu narahatlıq insanlar üçün həm fiziki, həm də mənəvi əzaba çevrilib. Bir vaxtlar hamımız sosial şəbəkələrdə tez-tez rastlaşdıq: "Yollar düzələcək, yeni avtobuslar gətiriləcək, hər biri vaxtı-vaxtında dayanacaqlarda olacaq". Amma verilən sözlər tutulmur. Düzdür, yollar indi əvvəlkindən qat-qat yaxşı vəziyyətdədir, asfaltlanıb, dayanacaqlar yenilənib, piyada keçidlərini bildirən keçid zolaqları çəkilib. Amma problemin kökü bu deyil, sistemin içindədir. Çünki yollar düzəlməklə insan münasibəti dəyişmişdir. Sürücülərin çoxu düşünür ki, əsas məsələ "hamını aparmaqdır". Amma bu "hamı" anlayışı bəzən insan ləyaqətini də tapdalayır. Sürücülər sənişinlərə tək-

cə yol pulu verən fiqurlar kimi baxırlar. Sənişinlər isə yorğun, tələsən, bəzən əsəbi və çox vaxt gərgin olurlar. Ayaqüstə, havasız, bir-birinə sıxılmış vəziyyətdə gedən insanların durumu acınacaqlı səviyyəyə çatıb. Ayaq üstə bütün yolu gedən nə üç nəfərdir, nə dörd. Sürücülər ayaq basmağa yer olmayacaq qədər sənişin götürürlər.

Bəzi sürücülər bu hərəkətlərini haqlı çıxarmağa çalışır: "Mən nə edə bilərəm, özləri əl edirlər, ayaq üstə dururlar". Amma heç kim sual vermir ki, sənişin avtobusun içində yer olub-olmadığını haradan bilsin? Qapı açılana kimi içəridəki vəziyyəti görmək mümkün deyil axı. Yer olmadığını görüb bəzi geri düşünələrə isə hirsli şəkildə "niyə saxladırın" deyirlər.

Düzdür, sənişinlər də bəzən günahsız deyillər. Yer olmadığını görə-görə minənlər də var. Amma bu, çox vaxt seçim deyil, məcburiyyətdir. Çünki növbəti avtobus 30-45 dəqiqə sonra gəlir. İnsan ya gecikməlidir, ya da sıxlıqda getməyə razı olmalıdır. Bu da "günah" deyil, sadəcə sistemin yaratdığı çıxılmazlıqdır.

Hər səhər dərsə gedən, bazara, işə tələsən bir çox insan olur. Ən tez işləyən avtobus səhər saat 7-də gəlir (Qardabanıdan Tbilisiyə getmək üçün).

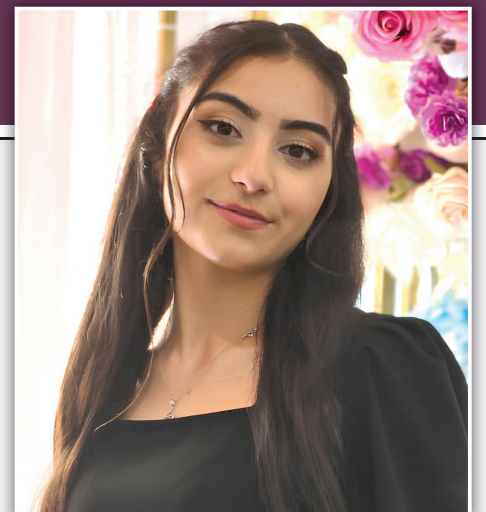
Məsələn, 17-18 nəfərlik mikroavtobusa 30 nəfər necə sığışa bilər? İnsanmı daşınır, yoxsa yükü, bəlli deyil.

Sanki bu vəziyyətlə hamı barışır. Sürücü "mənim işimdir, götürürəm" deyir, sənişin "tələsərəm, minməliyəm" deyir, bu işlərə diqqət yetirənlər isə "problemi bilirik, çalışırıq" cavabını verir. Amma illər keçir, dəyişən çox az şey olur.

Halbuki bu məsələni həll etmək o qədər də çətin deyil. Əgər avtobuslarda gündəlik sənişin axınına uyğun planlama aparılırsa, avtobuslar arasında fasilə azaldılsa, həm sürücülərin, həm də sənişinlərin vəziyyəti yüngülləşərdi. Sürücü də artıq sənişinini "əl edəndə" saxlamaq məcburiyyətində qalmazdı.

Ən pisi odur ki, bu vəziyyət artıq adi hal kimi qəbul olunmağa başlayıb. İnsanlar sanki ayaq üstə getməyə, havasız qalmağa, bir-birinə toxuna-toxuna səfər etməyə öyrəşiblər. Amma ictimai nəqliyyat "səbir sınağı" yox, insanların rahatlığı üçün yaradılmış vasitə olmalıdır.

Sənişinlər bəzən deyirlər: "Heç olmasa hava olsun, nəfəs almaq mümkün olsun". Amma açıq pəncərə belə bəzən kömək etmir. Bəzən isə o pəncərə hasarlı olduğu üçün heç açılmır. Bununla birlikdə içəridəki sıxlıq artıq fiziki deyil, emosional yorğunluq da yaradır. İnsanlar

"marşrutkalardan" düşəndə sanki uzun yol deyil, döyüsdən çıxmış kimi olur.

Vəziyyəti dəyişmək üçün isə təkcə sürücüləri qınamaq kifayət deyil. Əgər bu problem illərlə davam edirsə, deməli, məsuliyyət bütün sistemin üzərindədir. Bəli, yollar düzəldi. Amma indi düzəldilməli olan insana münasibətdir. İctimai nəqliyyatda hər kəs – istər sürücü, istər sənişin, istər idarə edən qurum olsun – bir-birinə hörmətlə yanaşmadıqca bu problem həll olunmayacaq.

Sonda isə yenə həmişə olduğu kimi bir sual cavabsız qalır. Biz nə vaxt ictimai nəqliyyatda "insan kimi" səfər etməyi öyrənəcəyik?

Validə FƏTULLAYEVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin Dəqiq və təbiət elmləri fakültəsinin 2-ci kurs tələbəsi

MƏSƏLƏ "VNIMATELNI" OLMAQDADIR

Mənim təmännəsiz müəllim olduğumu tanıyan hər kəs bilir. Sadəcə xadimənin, bilmirəm səmimiyyətdənmi, ya istehza iləmi dediyi: "Səni kimi uşaqlardan ötrü özünü həlak edən yoxdur, bir o süpürgə gülüsə də qapıdan yığıb gətirə bilməzdilərimi?!"

Heç zaman kimsədən nə isə almamışam. İlk dəfə pərt oldum. Düşündüm ki, doğrudan bircə ədəd gül gətirmək olardı. Axı kənd məktəbidir, hər kəsin həyatında var.

Mən məktəbdə oxuyanda bayramlarda bütün müəllimlərə "otkrıtka" yazardım, hər kəsə də fərqli, xasiyyətinə, işinə, ixtisasına uyğun. Bütün müəllimlər maraqla gözləyirdi. Hədiyyəmdən mən də məmnun olardım, müəllimlərim də razı qalardılar. Müəllimlərimi qəti seçməzdim, şəkil-

li açıqçaları dəstlə alardım ki, bütün müəllimlərimə çatsın. Hətta özümdən böyük sinif qızlarına, qohumlara da yazardım. Açıqçaların pulunu özüm qəpik-qəpik yığardım. İldə üç dəfə – Yeni il, Novruz bayramı və 8 Martda. Bu, mənim həmin adamlara olan xüsusi münasibətimin nəticəsi idi.

Kimin yeddisi nədirsə, yetmişi də elə odur. Elə bilirsiniz mənim o uşaqlıq xasiyyətim dəyişdi? – Qəti. Daha da mükəmməlləşdim, müdrikləşdim deyərdim. Mən bu gün də hörmət etdiyim insanlara etinasız deyiləm. Sadəcə zamanın çarxı dəyişib. İndi telefonlarla təbrik qaydası da var. Heç vaxt şablon cümlələrlə təbrik yazmamışam. Bir cümlə də olsa hər kəsin adına layiq təbrik yazmışam. Nə Novruzda səməni, nə Yeni ildə Santa Klaus, nə də 8 Martda gül şəkli atmamışam, qəlbimdən gələn xoş duyğu ilə xoş söz yollamışam. Kimlərsə bir anlıq xoş anlar yaşatmaqla özüm də xoşhal olmuşam.

Valideynlərin bu ayrı-seçkiliyinin heç tərəfdarı deyiləm. Bu münasibəti hədiyyə şəklində edirsənsə, elə isə apar evində elə. Bir müəllimin ətrafında digərinə hədiyyə vermək nəyin göstər-

icisidir. Əlbəttə, müəllim öz öyrətmək haqqını alır, işi onun vicdan borcudur, bəs fərq yaratmaqla qəlbə dəymək necə?..

Mən şagirdlərimdən gələn təbrik mesajlarını maraqla oxuyub sevinən müəllimlərdənəm, nəinki ummaram, heç qıymaram da ki, kimsə övladı üçün ayırdığı büdcəsindən mənə pay çıxsa. Qəti! Bilirsiniz adamı qıran nədir? İnsanlar həmişə ona güzəştə gedənə etinasız olur, yamandan çəkinir. Əminəm, təsdiq edərsiniz.

Şahidi olduğum bir əhvalatı yazıram. Bakıda qonşuluqda bir ailə yaşayırdı. Üç övladı məktəbli idi. Digər qonşuyla müzakirə edərkən dedi ki, gərək filan müəllimlərə mütləq nəşə edəm, qalır bir filankəs, o onsuz da heç nə istəyən deyil. Səhəri soruşdum: "Bəs o heç nə istəməyən müəllimə nəşə etdinizmi? Cavab verdi: "Az yox, o fağırdir, danışan deyil, əsas o biri müəllimlərdir".

Bax, elə adamı qıran da budur: özünə hörmət edib susanı, kiməsə yol vermək üçün kənara çəkilməni əfəl qəbul edirlər. Çox pis baxış bucağıdır.

Müəllim əməyini ictimaiyyətə onsuz da həddindən çox aşılır. Əminəm ki, istəsələr mənim "müəllimlərə belə fərqli münasibəti nümayiş etdirməyin" cümləmdən "qısqanc müəllim" epizodu da yarada bilərlər.

Hörmətli valideynlər!

Siz də şagird olubsunuz, yəqin 10-12 ildə müəllim əməyini zamanında tam anlamasaz da ən azından ana olubsunuz və 2-3 uşağınızla dil tapmağın çətinliyini yaşayırsınız. Müəllim hər gün onlarla, hətta valideynin belə təlimində çətinlik çəkdiyi uşaqlara ömür xərcləyərək həyat qazandırır. Heç oxumayan şagird belə hər gün ən azı iki cümlə belə müəllim cümləsi eşidir! Müəllimin əməyi əvəzsizdir. Bunu bütün mütəfəkkirlər yazıb. Bir məşhur filmə deyildiyi kimi, məsələ bir kilo sosiskada deyil ki, məsələ "vnimatelni" olmaqdadır!

Esmira ƏLƏKBƏRLİ

Marneuli rayonu Qaçaqan 2 saylı ictimai məktəbin kimya-biologiya müəllimi

QƏZZA AZADDIR

İki ildən artıqdır, Qəzza insanlığın ən ağır sınaq məkanıdır. Şəhərlər dağılıb, küçələr susub, uşaq səsi bombaların uğultusunda itib. Şəhərin yerlə-yeksan olmuş, dağılmış küçələri, yaralı evlərin divarlarında hələ də çürümüş yaşayış xatirələri qaldı. İndi isə dünya "Qəzza azaddır" deyir. Amma bu azadlıq uçuq binalar arasında hələ də kül içində oynayan uşaqların, achiqdan qarınlarına daş bağlayan qadınların, torpağa qarışmış unu yığmağa çalışan insanların ağrısını unutdura bilmir.

Xəbərlərdə oxuyuruq: Əsirlər azad edilib, bir çox ailələr illərlə gözlədiyi yaxınını yenidən qucaqlayıb. Dünyaya bir az nəfəs aldı, insanlar sosial şəbəkələrdə paylaşım edirlər. Amma bir sual var ki, içimdə səssiz-səssiz dolaşır, azad olan Qəzzadır, yoxsa sadəcə xəbərlərin başlıqları?

Çünki o torpaqda hələ də yanmış evlərin qoxusu var. Uşaqların oynacaqları küllə qarışıb. Bəli, əsirlər buraxılıb, amma o uşaqlar ki, artıq yoxdurlar, bəs onların fəryad edən analarına kim azadlıq verəcək?

"UNICEF" yazır ki, son illərdə 50 mindən çox uşaq Qəzzada ya ölüb, ya da yaralanıb. Təsəvvür edin, hər saatda bir uşaq ölüb. Bu rəqəmlər onlara görə sadəcə statistikadır. Amma bu ağrı-acını yaşayanlar üçün dözülməz əzabdır.

Qəzzada həyat, demək olar ki, yerlə bir olub. Refah, Xan Yunis və Nuseyrat bölgələri tamamilə dağılmış vəziyyətdədir. İnsanlar sadəcə evlərini deyil, həyatlarını itiriblər – həm fiziki, həm də mənəvi mənada. BMT-nin məlumatına əsasən, bölgədə içməli su istehsalı müharibədən əvvəlki səviyyənin 5 faizini təşkil edir.

Yardım təyyarələri ərzaq atarkən çoxu torpağa qarışırdı. O torpağa qarışan unu yığmağa çalışan insanların şəkilləri dünyanın yaddaşına həkk olundu, insanlar diz çöküb göz yaşlarında boğularaq torpaqdan qırıntıları toplamağa çalışdı.

Fiziki dağıntılar göz önündədir, amma görünməyən tərəfi – psixoloji fəlakət daha dərinidir. Qəzzada minlərlə insan travma içində yaşayır. Qorxu, itki, qəzəb, ümitsizlik – bu

duygular artıq həyatın bir hissəsinə çevrilib. Yalnız bir neçə min nəfərə yardım göstərilə bilib, halbuki yardıma ehtiyacı olanların sayı yüz minlərlədir.

Çünki bu torpaq təkə bombaların dağıtdığı evləri deyil, insan ruhunu da dağıdıb. Uşaq səsi eşidiləndə insanlar qorxur, çünki Qəzzada hətta gülməyə belə tərəddüd var. Bu reallıqda sülhdən danışmaq, əlbəttə, asandır, yaşamaq isə çətin.

Dünya üçün sülh razılaşma sənədi fiziki sərhədləri əhatə edə bilər, amma sülh bir uşağın qorxmadan gülməsi, bir ananın ocağında çörək bişirməsidir. Əgər bu baş vermirsə heç bir atəşkəs real sülh deyil. Sülh o vaxt gələcək ki, yardım göydən düşməyəcək, yer üzündə bərabərlik, mərhəmət və ədalət hökm sürəcək.

Bu gün Qəzza hələ də acdır, susuzdur, yarıldır. Amma hələ də oradakı məsum insanlar yaşayır, yaşamağa çalışır. Hələ də insanlar o torpaqda uşaq səslərinin bir gün yenidən gülüşə çevriləcəyinə inanır. Sülh üçün, mərhəmət üçün, bir daha heç vaxt belə

ağrı yaşanmaması üçün dualar edilir. Qəzza azad ola bilər, amma insanlıq azad olmayınca bu ağrı heç vaxt tam bitməyəcək.

Bir daha heç bir torpaqda uşaq səsi güllə səsinə qarışmasın. Heç bir ana övladını tabutda tanımasın. Heç bir şəhər achiqla, qorxu ilə tanınmasın.

Aytən FƏTULLAYEVA

Tbilisi Dövlət Universitetinin Dəqiq və təbiət elmləri fakültəsinin 3-cü kurs tələbəsi

LERMONTOVUN "AŞIQ QƏRİB" NAĞILININ GÜRCÜ VARIANTLARI İLƏ MÜQAYİSƏSİ

Lermontovun yaradıcılığı Qafqaz ilə üzvi şəkildə sıx bağlıdır. Lermontovun Qafqazda olmasının onun yaradıcılığına nə dərəcə təsir göstərməsi məlumdur. Burada aldığı təəssürat və zəngin yerli folklor ilə tanışlıq nəticəsində onun yaradıcılığı "Mtsiri", "Demon"un Qafqaz versiyası, "Fərari", "Kazak beşik laylası", "Görüş", "İsmayıl bəy", "Hacı Abrek" və sair kimi incilərlə zənginləşmişdir.

Qafqaz folkloru ilə Lermontovun maraqlanmasını və ona məftun olmasını onun populyar romantik dastan mətninin nağıl kimi naql olunduğu "Aşiq Qərib" əsərində asanca hiss etmək olar.

Lermontov "Aşiq Qərib"i 1837-ci ildə Tiflis yaxınlığında hərbi hissədə olarkən yazmışdı. Əsər Lermontovun ölümündən sonra 1846-cı ildə "Вчера и сегодня" ədəbi almanaxında dərc olunmuşdu. Nağılda mənbə barəsində nə məlumat var, nə də Lermontovu bu folklor abidəsi ilə tanış edən şəxsin kimliyi açıqlanır. "Aşiq Qərib" başlığında sonra "Türk nağılı" ("Турецкая сказка") şərh verilmişdi. Bu məqam, demək olar ki, süjetin açıqca türk mənşəli olmasını göstərirdi və uzun müddət tədqiqatçılar arasında şübhə doğurmuşdu. Lakin Lermontovun arxivi ilə tanışlıqdan sonra "Aşiq Qərib"in əlyazmasında onun türk mənşəli olması barəsində nə bir başlıq, nə də bir qeydin olması aşkar olunmadı. Müəyyən edildi ki, başlığı, eləcə də qeydi məndə mövcud Şərq gerçəkliklərinə və türk ifadələrinə uyğun olaraq mətnin tərtibi və türk nağılı hesab edilməsi jurnalın redaktoru Soloquba məxsusdur (1). Belə bir məqam müəyyən maraq doğurmuş və tədqiqatçıların diqqətini bu əsərin yaranma mənbəyinin axtarılmasına yönəlmişdir.

"Aşiq Qərib" Şərqdə kifayət qədər yayılmış dastandır. O, poetik ifadənin yüksək səviyyədə ustalıqla açıqlanması ilə, qəhrəmanların nəcib simaları ilə, güclü və ilahi sevgini əks etdirməklə dinləyicinin diqqətini xüsusilə özünə cəlb edir. Cəlbedici süjetlərlə və nəsr mətninə əlavə edilmiş incə lirizmlə dolu olan şeir-mahnıların sayəsində bu dastan aşıqların ifaçılıq repertuarında sevimli əsərlər kimi özünəməxsus yer tutur. Məhz elə bu xalq ozanları-aşığı vasitəsi ilə o, yayılaraq populyar folklor abidələrindən birinə çevrilmişdir. Bu dastanın versiyalarına Orta Asiya folklorunda: türkmən, özbək, qarakaş, eləcə də Qafqaz şifahi xalq ədəbiyyatında: Azərbaycan, gürcü, erməni, kalmık və kabarda arasında rast gəlinir. Dastan eləcə də Türkiyə və Bolqarıstanın türk əhalisi arasında da yayılmışdır.

Təbii ki, tədqiqatçıların diqqəti, hər şeydən öncə, türk versiyası üzərində dayanmışdır. Lakin bu dastanın türk versiyaları mürəkkəb süjetli geniş əsərlərdir, hər bir epizodun müstəqil hadisə kimi inkişaf etdiyi fərqli mətni əhatə edir. Dastanın nəzm hissəsi nəsr hissəsini, demək olar ki, kölgədə qoyduğundan o, Lermontovun nağıl mənbəyinə çevrilə bilməzdi.

Geniş süjet gərgahı bütün Orta Asiya versiyasını xarakterizə edir. Baş qəhrəmanların roman sərgüzəştlərinə paralel olaraq digər roman epizodları da tapılır ki, bu da əksər hallarda əsas süjet xəttinin yüklənməsinə səbəb olur. Bütün versiyalarda dini elementlərə boluca rast gəlinir. Məhz elə bunlara görə bütün Orta Asiya versiyaları açıqca Lermontov mətnindən uzaqlaşmışdır.

Oxşarlıqların müəyyən edilməsi nəticəsində 1864-cü ildə Lermontov nağılının Atajukin tərəfindən kabarda dilinə tərcümə olunandan sonra, şübhəsiz, yaradılması mümkün olan, kabarda şifahi xalq ədəbiyyatına təsir göstərən və eyni süjetlərlə bənzəri olan variantlarının əmələ gəldiyi kabarda versiyası da istisna olundu (2).

Nağılda Qərib gerçəklikləri və Azərbaycan sözləri ("ana", "Rəşid", "salamməleykim", "görərsiniz" feil forması yalnız Azərbaycan dialektini xarakterizə edir (3). Bu günə kimi Azərbaycan dilində mövcud variantdan heç biri süjet olaraq Lermontovun nağılına uyğun gəlmir. Lermontovun "Aşiq Qərib"inin mətni yalnız gürcü variantları ilə olan oxşarlıqları əks etdirir. Vaxtilə İ.Andronikov (4) və S.Yaqubova (5) bu halı qeyd etmişdilər. Doğrudan da Ş.Rustaveli adına Gürcü Ədəbiyyatı İnstitutunun folklor arxivində və Batumi Elmi-Təhqiqat Folklor Fondunda mühafizə olunan bir neçə gürcü variantı məhz elə dastanın Lermontovun nağılında verilən hissəsini əhatə edir və onda Şahsənəm vurulana kimi aşığın həyatı əks olunduğundan bütün Azərbaycan mətni üçün xarakterik və vacib olan geniş giriş buraxılmışdır.

Eyni zamanda, gürcü variantları qismən Mahmudbəyov tərəfindən 1892-ci ildə yazılmış Azərbaycan mətninə uyğun gəlir. Gürcü variantlarının qeyri-gürcülüyünün əmələ gəlməsi aydındır. Bütün hər şey bu əsərləri aşılardan eşidən müsəlman gürcüləri tərəfindən yazılmışdır. Bu gürcü nağılları əsərin nəsr hissəsini gürcü dilində biza çatdırırlar, aralarında olan şeyir parçalarını-mahnıları isə tərcümə etməmişlər. Ərazi fərqlərinə baxmayaraq, Mesxetdə yazıldığı kimi, Acarıstanda aşkar olunmuş mətnlər süjet olaraq birbirlərindən az fərqlənir və gördüyü kimi, bir ümumi mənbədən təşəkkül tapmışdır.

Lermontovun nağılına uyğun olaraq, eləcə də gürcü variantlarında olduğu kimi, əhvalat Tiflisdə baş verir. Hər iki qəhrəman: Aşiq Qərib də, qəhrəman qadın Şahsənəm də (Lermontovda Mahul-Mehri) Tiflis sakinləridir. Lermontovun mətni dastan variantlarının oxşar süjet ardıcılığına riayət edir.

1. Sevgililər tərəfindən əhd-peyman bağlanması. Belə ki, yeddi il ayrılıqdan sonra Qərib geri qayıdır. Əks təqdirdə Şahsənəm (Mahul-Mehriyə) başqasına əvəz getmək hüququ verilir.

2. Qəribin anasının narahatlığı və ağlam-aqdan gözlərinin kor olması.

3. Şahsənəm (Mahul-Mehri) tərəfindən vaxt ötdükdən sonra Qəribin axtarılması.

4. Uzaq ölkədən Qəribin möcüzə yaradan atının yardımı ilə qayıtması.

5. Qəribin Şahsənəmin (Mahul-Mehrinin) toy günü gəlməsi və onun toyuna aşiq kimi gəlməsi.

6. Oğlunun qayıtmasından sonra Qəribin anasının müalicə olunması.

7. Sevgililərin bir-birinə qovuşması və xoşbəxt sonluq.

Lakin süjetin bu cür quruluşu az-çox dastanın bütün variantını xarakterizə edir. Odu ki, onlar arasında fərqlər barəsində epizodlarda təsvir olunmuş hadisələr və vəziyyətlər vasitəsi ilə mühakimə yürütmək mümkündür.

Qeyd edildiyi kimi, Lermontovun mətni "Aşiq Qərib"in gürcü variantları kimi, qəhrəmanların Tiflis sakinləri olmasını göstərir. Axalsixe rayonunun Tatanisi kəndində 1930-cu ildə Aslan Bliadzedən yazıya alınmış mətnə uyğun olaraq "Qərib adlı məşhur aşiq şahzadə qadına – Şahsənəmə vurulur. Nişanlanır. Lakin onun qismətində olmur. Qadına deyir ki, yeddi il mənə möhlət ver, gedim pul qazanım, gəlim sonra evlənərik. Şahzadə Şahsənəm ona deyir ki, məgər mənim azımı pulum var? Ondan ötrü bir yana getmə, pulu mən verəmə. Aşiq cavab verir: "Sənin pulun mənə lazım deyil. Qorxuram ki, başıma qaxalar".

Lermontovun nağılında da belədir. Varlı Mahul-Mehri Aşiq Qəribə deyir: "Проси мою руку у отца моего... и отец мой сыграет нашу свадьбу на свои деньги и градит меня столько, что нам двоим достанет", – Хорошо, – отвечал он, – ...но кто знает, что после ты не будешь меня упрекать в том, что я ничего не имел и тебе всем обязан" (6).

Belə ki, kasıb Aşiq Qərib arvad pulu ilə yaşamağı özünə ar bilir və buna görə də pul qazanmaq üçün yeddi illiyinə yad ölkəyə işləməyə gedir.

Bütün başqa versiyalarda Qəribə pul başlıq üçün lazım gəlir. Odu ki, gürcü variantı yeganədir ki, burada Qəribin gəlməsi başlıq ilə əlaqədar deyildir. Aydındır ki, gürcü mühitinə düşən məndən başlıq ilə arvad almaq adəti yad olaraq atılacaqdı. Bu baxımdan güman edilir ki, Lermontovun nağılının əmələ gəldiyi Aşiq Qəribin arvad almasının başlıqla əlaqədar olmamasının mövcud olduğu naməlum variantı da bu cür sosioloji mühitdə cərəyan etməlidir.

Aşiq Qəribin axtarılması epizodu da eynidir. Gürcü mətnində oxuyuruq: "Yeddi il tamam oldu, bircə gün qaldı, lakin aşiq öz sevgilisinin yanına gəlmişdir. Qadının valideynləri Qəribin gəlməsinə şübhə edirlər və onu

başqasına vermək niyyətində düşürlər. Şahvələd adlı birisini tapıb ona nişanlayırlar. Şahsənəm götürür ki, işlər pis gedir, belə bir vasitəyə əl atır. Qəribdən hədiyyə aldığı qızıl nimçəni götürüb çarvadara verərək tapşırır: Get Hələb şəhərinə, hamını dəvət et, qızıl nimçəni şərabla doldur. Kim bu nimçəyə sahib çıxsa, deməli o aşiq olacaqdır. Mənim halımı ona söylə, həm də ona de ki, tez gəlsin, yoxsa məni əvəz verirlər". Lermontovda çarvadar (sarvan) karvan ilə alverə gedən tacir ilə əvəz olunmuşdur: "Привыкает она купца к себе и дает ему золотое блюдо. "Возьми ты это блюдо, – говорит она, – и в какой бы ты город ни приехал, выставь это блюдо в своей лавке и объяви везде, что тот, кто признается моему блюду хозяином и докажет это, получит его" (7).

Lermontovun nağılında gürcü variantında təsvir olunan vəziyyət, demək olar ki, təkrar olunmuşdur. Qərib tərəfindən bağışlanmış hədiyyə – qızıl nimçə ilə axtarmaq epizodu digər iki Azərbaycan variantında da vardır, lakin orada qızıl nimçə bir variantda üzükdür, o biri variantda isə məktubdur.

Qəribin Tiflisə gəlməsi epizodunda da vəziyyət eyni şəkildə cərəyan edir. Sürətlə gəldiyinə görə yolda atı ölür. Bu zaman Xıdır İlyas onun yanında peyda olur. Nağılın naql etdiyinə görə, elə həmin müqəddəs Georgi onu atın tərkinə otuzdurur, bir göz qırpmında Qərib Ərzurumda olur, ikinci göz qırpmında Qarsda, üçüncü göz qırpmında isə Kocorda və Tiflisdə olur. Lermontovun nağılında da yad atlı Qəribə yardım göstərir: "Тогда он убедился в душе, что его покровитель был не кто иной, как Хадерилиаз (св. Георгий)" (8).

Lermontovun Xıdır İlyas kimi yazdığı Xıdır İlyas və yaxud Həzrət Əli heç bir variantda Müqəddəs Georgi kimi eyniləşdirilməmişdir. Lermontovda yad atlı ağ ata minmişdir (Ağ at isə müqəddəs Georginin atributu kimi məlumdur). Məhdudlaşdırma da eynidir: Ərzurum-Qars-Tiflis. Belə ki, bunlar başqa versiyalarda fərqli olaraq göstərilmişdir.

İstifadə olunan ədəbiyyat:

1. И.Андроников, Лермонтов, 1951, с. 221.
2. С.Андреев-Кривич, Лермонтов, Вопросы творчества и биографии, 1954, с.106.
3. И.Андроников, Лермонтов, 1968, с. 252.
4. И.Андроников, Лермонтов, 1951, с. 221.
5. С.Якубова, Азербайджанское народное сказание «Ашыг-Гариб», 1963, с.177.
6. М.Лермонтов, 1969,с. 185.
7. М.Лермонтов, 1969,с. 188.
8. Elə orada, səh. 187.

(davamı növbəti sayda)

Mziya ÇAÇAVA

Filologiya elmləri doktoru, professor

Gürcü dilindən tərcümə etdi
Mirzə MƏMMƏDOĞLU

15 OKTYABR

2025-Cİ İL

№ 18 (235)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

MÜƏLLİMLƏR GÜNÜ QEYD EDİLMƏYƏN ÖLKƏ

5 OKTYABR
BEYNƏLXALQ
MÜƏLLİMLƏR
GÜNÜDÜR

5 oktyabrda dünyanın 100-dən çox ölkəsində, o cümlədən Gürcüstanda da Beynəlxalq Müəllimlər Günü qeyd olunur. Bu ənənə öz mənbəyini 1994-cü ildən götürür. İdeya isə bir neçə pedaqoji təşkilata məxsusdur. Təsisçinin sözlərinə görə, bu günü təyin etməyin məqsədi müəllimlərə dəstək olmaqdır.

Lakin elə ölkələr də var ki, orada oxşar ənənə yoxdur. Məsələn, Yaponiyada ümumiyyətlə müəllimlər günü qeyd edilmir. Əvəzində, deyə bilərik ki, Yaponiyada müəllim və onun verdiyi töhfə qiymətləndirilir.

Pedaqoqlardan biri öz qeydlərində Yaponiyada müəllimin peşə gününün olmamasından söhbət açır. Bu məsələni eşidəndə çox təəccüblənib ki, burada gələcək nəsillərin yetişdirilməsi həvalə edilmiş adamları niyə qiymətləndirmirlər.

Ancaq reallıq radikal şəkildə fərqlidir, çünki metroda qoca adam müəllimə döş nişanına görə yer verir. Müəllimlər üçün böyük endirimlə lazımi əşyalar ala biləcəkləri xüsusi mağazalar var.

Yaponiyada müəllimlər üçün nəzərdə tutulmuş sosial güzəştlər var və onlar heç vaxt sıra gözləməirlər.

Orada müəllimlik ən hörmətli peşədir. Mağazaya müəllimin daxil olması yerli sahibkarlar üçün fəxri və qürürvericidir. Metroda isə müəllimlər üçün yerlər ayrılıb.

Yapon müəllimlərinin ayrı qəbul edilmiş bayram nəyinə görədir? Bir halda ki, hər bir vətəndaş onları ovcunda gəzdirir.

Mənbə: etaloni.ge

BÜTÜN MƏKTƏBLƏRDƏ DƏRSLƏR GÜRCÜSTAN HİMNİ İLƏ BAŞLAYACAQ

Gürcüstanın təhsil, elm və gənclər naziri Givi Mikanadze Quriya regionunda yeni bərpa edilmiş məktəbləri nəzərdən keçirən zaman bildirib

ki, bu il bütün məktəblərdə dərslər hər səhər Gürcüstan himni ilə başlayacaq.

Nazir ictimai məktəblərin müasir standartlarının infrastrukturu ilə tanış olub, müəllim və şagirdlərlə görüşüb.

“Biz qərar qəbul etdik və bu il bütün məktəblərdə dərslər hər səhər Gürcüstan himninin səsləndirilməsi ilə başlayacaq. Bu, bir növ, ölkəyə, dövlətə qarşı hörmətdir.

Hesab edirəm ki, bu təşəbbüs bizim gənclərdə vətənpərvərliyi və Vətənə sevgini oyadacaq”, – deyə Givi Mikanadze bildirib.

Mənbə: etaloni.ge

TİFLİS TEATRINA VƏ AXUNDOV MUZEYİNƏ AYRILAN DÖVLƏT VƏSAİTİ ARTIRILIR

Gürcüstanın gələn ilin dövlət büdcəsindən Tbilisidə fəaliyyət göstərən Mirzə Fətəli Axundov adına Azərbaycan Mədəniyyəti Muzeyi və Heydər Əliyev adına Tbilisi Dövlət Peşəkar Azərbaycan Dram Teatrı üçün ayrılacaq vəsaitin həcmi məlum olub.

APA-nın yerli bürosunun məlumatına görə, Gürcüstanın 2026-cı il üçün dövlət büdcəsi layihəsinə əsasən, növbəti il üçün muzeyə 78 min lari, teatra isə 377 min lari həcmində vəsait ayrılacaq.

Hər iki mədəniyyət ocağı üçün nəzərdə tutulan vəsaitlərin həcmi 2025-ci ildə ayrılmış vəsaitlərdən çoxdur. Belə ki, bu il dövlət büdcəsindən muzeyə ayrılmış dövlət vəsaiti 64 min lari, teatr üçün isə 318 min lari təşkil edir.

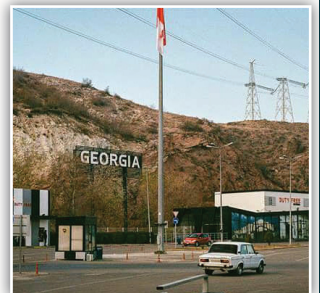
Muzey dövlət vəsaitinin 50 min larisini maaşların ödənilməsinə yönəldəcək, 28 min larisini isə qanunla icazə verilən xidmətlər əsasında əldə edə biləcək.

Teatr isə dövlət vəsaitinin 356 min larisini əməkhaqlarının qarşılınması üçün istifadə edəcək. Mədəniyyət ocağı il ərzində qanunvericiliyə uyğun xidmətlər əsasında 20 min lari həcmində gəlir əldə etmək hüququna malik olacaq. Digər xərclər üçün isə min lari nəzərə tutulub.

Büdcə layihəsində Petros Adamyan adına Tbilisi Dövlət Erməni Dram Teatrına ayrılması planlaşdırılan dövlət vəsaitinin həcmi 906 min lari təşkil edir. Bu rəqəm 2025-ci ilin dövlət büdcəsində 752 min lari olub. Gələn il üçün vəsait illik müqayisədə 20,4 % çox olmaqla yanaşı, Azərbaycan teatrı üçün ayrılacaq dövlət vəsaitini 2,8 dəfə üstələyir.

ƏCNƏBİLƏRƏ SİĞINACAQ VERİLMƏSİ QAYDASI SƏRTLƏŞDİRİLİR

Gürcüstanın Miqrasiya Departamentinə əcnəbi vətəndaşların və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin ölkəyə qəbul edilmədən sığınacaqla bağlı müraciətlərinə baxılması səlahiyyəti verilib.

Gürcüstanın daxili işlər nazirinin əmrinə əsasən, təhlükəsizlik xidmətləri tərəfindən milli təhlükəsizliyə, onun ərazi bütövlüyünə və ya ictimai təhlükəsizliyə təhdid kimi qiymətləndirilən və ya bu səbəbdən Gürcüstandan deportasiya edilmiş şəxslərin sığınacaq üçün müraciətlərinə birbaşa sərhəddə baxılacaq.

Belə hallarda əcnəbilər sığınacaq istəsələr də, ölkəyə buraxılmayacaqlar və onların müraciətinə birbaşa sərhəddə baxılacaq.

Bu halda, Miqrasiya Departamenti yeddi gün ərzində əcnəbinin sığınacaq ərizəsini qəbul etmək, onlara sığınacaq vermək və ya rədd etmək barədə qərar verəcək.

Ərizə təsdiq olunarsa, əcnəbi ölkəyə 30 gün qalmaq imkanı verən qısamüddətli viza ilə qəbul ediləcək.

Sərhəddə olarkən və qərar gözləyərkən sığınacaq axtaranlar yaşayış yeri ilə təmin olunacaqlar.

Təsisçi:
“Gürcüstan Gənclərinə Yardım
və Maarifləndirmə Təşkilatı”

Redaktor:
Azər MUSAOĞLU
Yayım direktoru:
Hacı BƏKİROĞLU
Qrafik dizayn:
Elsevər ƏHMƏDOV

ÜNVAN: Rustavi şəh., Şartava küç. 12 b.
TEL: (+995) 555 96 18 68
599 54 12 92
İMEYL: yeni yol qəzeti@gmail.com

Yazılar yalnız elektron variantda qəbul edilir və onlara rəy verilmir. Müəlliflə redaksiyanın mövqeyi müxtəlif ola bilər. Qəzet hələlik ictimai əsaslarla yayımlanır və pulsuz paylanır. Qəzetdə müxtəlif informasiya agentliklərinin xəbərlərindən də istifadə olunur.